

Wychodzi codziennie o godzinie 3. popołudniu,  
z wyjątkiem niedziel i dni świątecznych.

Przedpłata wynosi:  
w MIEJSCU kwartalnie . . . 4 złr. 50 ct.  
miesięcznie . . . 1 „ 50 „

Z przesyłką pocztową:  
w państwie austriackim . . . 2 złr. — ct.  
do Prus i Niemiec . . . 6 „ — „  
„ Francji . . . 7 „ — „  
„ Belgii i Szwajcarii . . . 7 „ — „  
„ Włoch, Turcji i krajów Nadd. . . 50 ct.  
„ Serbii . . . 50 ct.

Numer pojedynczy kosztuje 10 ct.

## Od administracji.

Uprasza się o wczesne nadesłanie przedpłaty, ażeby odpowiedni nakład zarządzić można.

Przedpłata wynosi:

w Lwowie:  
kwartalnie . . . 4 złr. 50 ct.  
miesięcznie . . . 1 złr. 50 ct.  
na prowincję z przesyłką pocztową:  
kwartalnie . . . 6 złr.  
miesięcznie . . . 2 złr.

Cena przedpłaty poza granicami państwa Austro-Węgierskiego jest umieszczona w nagłówku *Gazety Narodowej*.

LWÓW d. 27. MAJA.

Za dwa tygodnie skończoną będzie nasza kampania wyborcza: okaże się, jak spełniły swój obowiązek nasze organa wyborcze, jak go spełniło nasze obywatelstwo, jakie siły postawiły na arenie parlamentarnej Austrii, wobec czynników decydujących o sprawach monarchii, o losach naszego kraju, dla obrony naszego stanowiska, naszych praw i potrzeb i dla rozwoju polityki krajowej!

Okaże się. Teraz nie wolno podnosić wątpliwości; lecz z całą gorliwością trzeba walczyć o wybór tych, których komitety wskazywały jako kandydatów narodowych, bo przez to zaciągają oni zobowiązanie przed krajem, składają niejako ślubowanie narodowe; tam zaś, w okręgach, gdzie nie ma kandydatów wskazanych przez komitety, trzeba się starać i usiłować wybierać takich obywateli, którzy odpowiadają ważnemu zadaniu reprezentanta kraju we Wiedniu, wedle najlepszych pojęć i sumiennego przekonania ciała wyborczego.

Stanie więc nowa reprezentacja, — silniejsza lub słabsza niż ta, która zeszła z pola, to się okaże, będzie to sądem o energii i dzielności kraju samego — ale nie wpłynie na powołanie, jakie ta reprezentacja znajduje przed sobą. Powołanie to, zostaje niemiarko praktycznie zmodyfikowanym doświadczeniami przeszłości, zmienioną sytuacją ogólną i kraju, a nawet samym obecnym składem przyszłej reprezentacji. Nie dość więc nam nowego wina w stare naczynie pełne zakwasu, przez coby odrazu nowa reprezentacja stała się zgrzybiałą i prosta kontynuacja ze wszystkimi niedomaganiem tej, jaka zeszła z pola, a to pomimo zmienionych dokoła warunków — lecz starać się wypada, aby nowe wino na zaczęły istnieć krajowym, stało się istotnie wzmacniającym dla kraju i dla wszystkich spraw jego napojem. — Nie czekać nam zatem, aż się zbierze nowa reprezentacja we Wiedniu, ale zawczasu tu w kraju zasady jej postępowania i występowania punktu jej zadań powinny być ustanowione!

Wedle powszechnych pojęć naszych a jednej realnej podwaliny dla polityki naszej, uchwały sejmowe są dla delegacji naszej obowiązującymi pod każdym względem. Lecz to nie wystarczy, to nie obejmuje tych wszystkich zadań ogólnych i szczególnych, o których do potrzeb, jakie się wykazują z biegiem rzeczy — i dla tego źródłem mandatu krajowego — i dla tego źródłem mandatu krajowego, że go tak nazwiemy, dla delegacji naszej, jest Koło sejmowe, legalny reprezentant myśli krajowej, tak samo jak jest ono najwyższym sądem dla kraju w kwestiach sejmowych, gdy idzie o stanowisko sejmowe na zewnątrz.

Mieliśmy nadzieję, że zanim zbierze się nowa reprezentacja we Wiedniu, zostanie zwołany sejm na krótką sesję w ciągu lata, jak tego życzyła sobie podobno nasza krajowa władza autonomiczna. Otóż byłoby to najlepszą sposobnością odnowienia „mandatu krajowego“ delegacji tak co do zadań szczególnych, jak co do zasad jej postępowania. Przed kilku dniami wszakże przyniesiono wiadomość, opartą na najlepszych źródłach, że sejm za zgodą władzy naszej autonomicznej, ma być zwołany dopiero w miesiącu listopadzie na dłuższą sesję odrazu, gdyż tak zalecają bardzo ważne względy państwowe i krajowe. Rada państwa więc, a z nią i delegacja nasza zbiorą się we Wiedniu przedtem, przed zwołaniem naszego sejmiku. Aczkolwiek ta pierwsza sesja nowej Rady państwa ma być bardzo krótka, lecz ten niemiarko ma ona zdecydować nader ważne sprawy polityczne i państwowe, wobec których stanowisko nasze powinno być na nowo skreślone, — i któż zaprzeczy także, że to pierwsze zetknięcie się reprezentacji naszej z sprawami tak ważnymi i z ogólnem Radą państwa w nowym jej składzie, przesyła o całej przyszłej taktyce parlamentarnej naszej delegacji!

Porozumienie się poprzednie tu w kraju

jest nakazane wszystkimi względami polityki krajowej, jest niezbędne, a gdy sejm i koło sejmowe zebrani nie będą przed sesją rajchsratową, wypadła się za innymi obojętnie sposobami zarządzenia nieodzownej potrzeby. Istnieje w Czechach zwyczaj, że wszędzie miar godzien u nas naśladowania dla względów praktycznych, a ten sposób w Czechach stale praktykowany może i nas na razie wyprowadzić z trudności.

Tam, w Czechach, we wszystkich ważniejszych wypadkach polityki narodowej czeskiej zbiera się w Pradze Koło reprezentacyjne czeskie, składające się z czeskich posłów na sejm praski i deputowanych narodowych czeskich do Rady państwa — i ono decyduje w tych zdarzeniach, jako też nadaje kierunek obowiązujący polityce narodowej O ileż u nas takie Koło zbiorowe, oparte o sejm i Koło sejmowe, byłoby wyższe swym znaczeniem i o ile wpływ jego mniej krępującym, a zbawiennejszym dla polityki krajowej!

Nie chodzi nam wszakże o to, aby dziś sprawę tę zasadniczo uregulować, lecz idzie nam, aby na ten raz jeden, gdy taka zachodzi nagła przyczyna porozumienia się sfer i mężów kompetentnych co do polityki krajowej, gdy od tego porozumienia zależy całe powodzenie polityki naszej na przyszłość, a brak jego z góry i napewno sprawę na szwank naraża, idzie nam o to, aby na wzór czeski zebrała się konferencja wszystkich naszych reprezentantów krajowych bądź w sejmie, bądź w delegacji zasiadających, a to przed zebraniem się nowej Rady państwa.

Czas po wyborach bezpośrednio a przed rozpoczęciem żniw, tej tyle ważnej czynności ekonomicznej w kraju naszym, byłby na konferencję taką najstosowniejszym. Powinny więc; nam się wydaje, że komitet centralny wyborczy nie spełniłby swojego zadania, gdyby takiej konferencji po skończonej kampanii wyborczej nie spowodował. Dla niego byłaby ona zadaniem sprawy z wykonania tyle ważnej powierzonej mu misji — a z tego rodzaju sprawozdaniem niewolno mu się odciągać aż do czasu, na kiedyś, gdy trawa porośnie nad jego działaniem, a tylko że ewentualne wypadki kłopotliwymi będą przez interesowanych na karb jego zamarłego działania.

Wyrażamy więc nadzieję, radziliśmy nieplonną, że komitet centralny w obu swoich oddziałach, porozumiewając się z prezesem Koła sejmowego, zwoła konferencję krajową reprezentantów w drugiej połowie miesiąca czerwca.

Tymczasem myśl tę poruczyć opiece wyborców, co z przejęciem obywatelskim walczyć, nie szczędzą żadnych usiłowań w tej kampanii wyborczej, aby los kraju poprawić.

## Korespondencje „Gazety Narodowej“.

Wiedeń d. 25. maja.

Znalazł się nareszcie dla Herbstu okręg wyborczy, w którym wybór jego jest zapewniony. „Liberalny komitet wyborczy“ miasta Wiednia postawił kandydaturę Herbstu w pierwszym okręgu, na krzesło poselskie, zajmowane w czasie ubiegłej sesji przez zmarłego niedawno Hoffera. W okręgu Prachatz-Schüttenhof, gdzie Herbst osobiście wędrowną agitacją urządził, wybór jego przeciwko ks. Schwarzenbergowi nawet cienia prawdopodobieństwa nie ma. W własnym zaś jego dotychczasowym okręgu (Schlukenau-Hainsbach) podobno przeważają szanse przeciwnika jego, deutschnationala dr. Pickerta.

Szwowizm niemiecki zresztą nietylko w północnych Czechach, lecz i na południu, w Graden, rozmaite koziołki przedwyborcze wyrzucił. Możliwy je położony na karb kandydatury południowej, gdyby nie dochodziły wiadomości, że i tam na południu znani trzej święci temperaturowi ochłodzili. Nie wiemy tedy, jak sobie wytłumaczyć uchwałę centralnego komitetu wykonawczego w Graden, który odrzucił kandydaturę Carnegiego, ponieważ Carnieri nie chciał przyjąć zobowiązania wstąpienia do klubu niemieckiego, gdyby ten powstał w parlamencie. Nam się zdawało dotychczas, że Carnegiego uważać należy za wyznaczonego „ostrzejszego tonu“ w parlamencie, tonu, którybyśmy nawet zaliczyli do nieparlamentarnego. Ale Knocowcom (sic venia verbo) w Graden Carnieri widocznie za łagodny. Zresztą znalazł się komitet, właściwy komitet wyborczy w Graden, który jednakże kandydaturę Carnegiego utrzymał.

W obec takich objawów nabiera tem większej wartości wystąpienie Chlumeckiego, z mową programową w Bernie. Wyrażiliśmy w liście ostatnim powątpienia, ażeby się uda wszystkie trzy odcienia lewicy, które dziś na jaw występują, łącząc w jedną całość. Program wygłoszony przez Chlumeckiego, w powątpiewaniu tem nas utwierdza. Przypuszczamy, że przy redagowaniu odczytu centralnego komitetu niemieckiego w Pradze żywo spokojniejsze jakiś wpływ w swoim kierunku wywarły musiały. A jednak, jakąż jest różnica pomiędzy poglądami zawartymi w tej odczytów i programem Chlumeckiego! Odezwa komitetu centralnego powiada, że minął czas uległości i ustępstwa a rozpocząć trzeba działalność stanowczą i energiczną, naturalnie na wzór dr. Knotza; Chlumecki zupełnie przeciwnie żąda zachowania mia-

ry w żądaniach i powściągliwość. Odezwa komitetu podnosi potrzebę zaakcentowania stanowiska narodowego, co oczywiście uważać należy za ratyfikację żądania utworzenia klubu niemieckiego. Chlumecki zaś poczytuje przedziwne się lewicy w partię narodową za największy błąd, który mógłby przypisać Niemcom o ich znaczenie i wpływ w Austrii. Według niego nie wolno Niemcom zamienić się w partię narodową, oni zawsze pozostają partią państwową.

Pojmujemy najzupełniej, iż w łonie każdej partii mogą być odcienia pewne, różnica w zapatrywaniach na taktykę. Ale pomiędzy tem czego żąda Knotz i stronnicy kierunku jego a programem Chlumeckiego tak kolosalna zachodzi różnica, że nam się wydaje niepodobniestwem, iżby np. Chlumecki, pozostając w klubie z poglądami swymi w mniejszości, bez wszystkich się temu poddał, tem mniej jeszcze spodziewać się tego można od Knotza i spółki. Prawda, że mogą się zgadzać pomiędzy sobą w ogólnych poglądach co do kierunku konserwatywnego lub liberalnego, a pozornie mogłoby się zdawać, iż różnica tylko zachodzi w wyborze środków taktycznych. Ale w rzeczywistości tak nie jest. Różnica zdań dotyczy poglądów na podstawę organizacji państwowej w Austrii, a to przecież jest kwestia pierwszorzędna.

W parlamencie austriackim równoprawność narodowości i połączona z nią do pewnego stopnia kwestia autonomii poszczególnych krajów są kwestiami równie zasadniczymi jak liberalizm i konserwatyzm, a dopóki zasada równoprawności nie będzie ściśle przeprowadzona, dopóki i znaczna większość z. liberalnych Niemców w Austrii nie uwierzy w to, iż wzoru do organizacji państwowej w Austrii nie można brać z jakiegokolwiek innego państwa w Europie, w parlamencie austriackim walka o centralizm lub autonomię zawsze pozostanie na pierwszym planie, około niej się będą grupowały stronnictwa, dla których ogólne zasady konserwatyzmu lub liberalizmu w pojęciu kosmopolitycznym na drugim będą stały planie.

Różnicy w zapatrywaniach na kardynalne te kwestie, zatem nie można uważać za podrzędną, za odcień manifestujący się w gronie członków jednej partii.

I p. Chlumecki tylko potwierdza słusność naszych zapatrywań, bo chociaż kładzie przysiąc na państwowość charakter t. z. liberalnej partii niemieckiej, to jednakże wspomina o potrzebie szukania sprzymierzeńców a widocznie ma na myśli sprzymierzeńców z prawicy. I p. Chlumecki tedy, chociaż się uważa za liberała, w kwestii narodowej gotów szukać kompromisu z konserwatystami. Oczywiście stać się to może tylko kosztem poświęcenia stanowiska centralistycznego, bo przecież konserwatywni Niemcy stoją przeważnie — z wyjątkiem może Lienbachera — na stanowisku autonomii krajów. Na temże stanowisku stanęli też już dotychczasowi sprzymierzeńcy p. Chlumeckiego, t. z. partia śródka, która w odezwie swojej do wyborców wyraźnie autonomistyczne stanowisko swoje i zgodność w tym względzie z rządem zaznaczyła. Chlumecki zresztą nadto praktycznym jest mężem stanu, aby nie widzieć, że powrót do hegemonii niemieckiej w dawnym zastosowaniu w Austrii jest niemożliwy, i nie zdziwiłoby nas wcale, gdybyśmy pewnego pięknego poranku p. Chlumeckiego spotrzegli w ministerstwie hr. Taaffeego, pomimo surowej dosyć krytyki działalności gabinetu Taaffeego, wypowiedzianej w relacyjnej części mowy Chlumeckiego do wyborców. W każdym razie bliżej p. Chlumeckiemu do rzeczywistego programu hr. Taaffeego, niżeli do programu Knotza, a wzmiarkowana krytyka gabinetu, w mowie byłego ministra handlu zresztą bardzo ułożona, jest raczej krytyką zachowania się prawicy w parlamencie.

Demokrata, dr. Edmund Singer, który w sobotę przemawiał do wyborców w Währingu, wypowiedział, iż w polityce narodowościowej zupełnie się zgadza z Chlumeckim. Większość wyborców zebranych w Währingu zaakceptowała kandydaturę Singera przeciwko Exnerowi.

Baron Walterskirchen nie przyjął wprawdzie kandydatury, ofiarowanej mu z dziesięciu okręgów miasta Wiednia, ale deputacja, która się złąd do niego udawała, wyniosła z słów jego wrażenie, że aczkolwiek kandydować nie chce, w razie wyboru przyjąłby mandat. W tym duchu zareferowała wyborcom, a skutkiem tego postanowiono stronnictwo demokratyczne trzymać się kandydatury Walterskirchena i wszelkimi siłami ją popierać. W obec niepopularności Loblicha i braku innej kandydatury poważnej, wybór Walterskirchena łatwo nastąpić może. Osobiste wystąpienie w obec wyborców z pewnością powiększyłoby szanse wyboru sympatycznego mowy tego.

## Przegląd polityczny

Lwów d. 27. maja.

(Przyjęcie wiedeńskiej Rady miejskiej w Budapeszcie. Zdanie *Sonnats-Ltg.* Przyjęcie deputacji czeskiego Towarzystwa gospodarskiego. *Egyptertes* o stosunku Węgry do Czech. Usunięcie się ministrów węgierskich od przyjęcia Wiedeńczyków i Czechów. — *Now. Wremia* o zamiarach rządu rosyjskiego względem kolonistów niemieckich w Rosji. — Kłeski angielskiej polityki zagranicznej i przesilenie w ministerstwie. Nowe zabiegi Rosji w Badakzanie).

Wspominaliśmy już o wspaniałym przyjęciu, jakie zgotowali w stolicy swojej Węgrzy wiedeńskiej Rady miejskiej, przybyłej do Budapesztu na zwidzenie wystawy. Zarówno węgierska, jak i austriacka prasa wyraża prawdziwą radość z tego powodu, a nawet *Sonnats-Ltg.* niezbyt z sąsiadami zaliczającymi sympatyzującą, cieszy się z podniosłych i pięknych mów, wypowiedzianych przez Węgrów z okazji przybycia Wiedeńczyków.

Węgry — powiada wspomniana gazeta — uznają przy tej sposobności Wiedeń, jako punkt centralny kultury w ogóle, a niemieckiej w szcze-

gólności, Wiedeńczycy zaś podziwiać będą bez zażdrości owoce usiłowań, jakie Budapeszt osiągnął w ostatnich latach. Zamiar urządzenia politycznej demonstracji przeciwko rządowi przedlitawskiemu spełnił na niczem, albowiem zarówno rząd węgierski, jak i większość uczestników uroczystości budapeszteńskich zachowała takt należny.

Z powodu przyjęcia municypalności wiedeńskiej, które zamieniono się w formalną owoję międzynarodową, wszystkie pisma węgierskie zamieściły artykuły nadzwyczaj sympatyczne dla gości wiedeńskich. Jeszcze serdeczniej może powitali Węgrzy odwiedziny Czechów. *Egyptertes* powiada:

„Węgry i Czechy w ciągu wielowiekowych swych dzieł częstokroć byli z sobą w stałym zetknięciu, w ścisłych a dobrych przyjaźnielskich stosunkach. Państwa nasi na podstawie wolnego wyboru dwóch narodów, często byli wspólnymi a na dworze króla czeskiego, magnateria węgierska i na dworze króla węgierskiego magnateria czeska przez długie czasy czuły się jak u siebie. Gdyśmy zaś z sobą wojowali — od lat tysięcy wszystkiego tylko dwa razy, za czasów Otokara i Podjebrada: — zawsze obca polityka, obce interesy, a nie dwóch narodów wzajemna nienawiść lub zawiść przywoływały do mierzenia się bronią. Daleko częściej byliśmy w serdecznym i czynnym przymierzu, a szczególnie w wieku wojen religijnych, Węgry i Czech bronili się wzajemnie, bronili swej wolności. W naszych księgach praw znajduje się dokument przymierza, jakie przodkowie obu narodów zawarli z sobą na wieczne czasy dla upewnienia sąsiedzkiej dobrej przyjaźni, którą przodkowie nasi za tak ważną poczytywali, że obowiązek dotrzymania jej przez koronę do dyplomu koronacyjnego przyjęli.“

Przebiegłszy następnie zmienione dzieje i smutne wypadki ostatnich czasów, *Egyptertes* dodaje:

„Naród czeski obecnie wielką walkę stacza przeciw układowi prawopolitycznemu, w jakim jest pomieszczony wskutek prawa państwowego. Podobnej natury walka była i naszym dostatecznym udziałem, i jeżeli naród czeski dla utrzymania swego charakteru szczepowego, dla zapewnienia swej podniosłej kultury i dla umocnienia wolności instytucjami prawnopolitycznymi wojnę bronią pokojową i konstytucyjną: to dla takich usiłowań tylko sympatję czuć możemy.“

Wypowiadając zaś, co za korzyść mieć może węgierskie gospodarstwo z odzyskaniem tak wysoko posuniętych na polu ekonomicznym gospodarzy czeskich i dziękując za nie, dziennik węgierski konczy: „Z gorącym uczuciem bratnim podziwiamy raz jeszcze przedstawicieli czeskiego narodu w stolicy naszej ojczyzny.“

Zapędzeni tak daleko w rasowych dążeniach Czesi, potrafią wszakże nie zapominać o postulatach i warunkach swej narodowej polityki. Pośpiej robią na tej drodze widoczne; szczęśliwi Czesi!

Dodać jeszcze musimy, że zarówno od przyjęcia Wiedeńczyków jak i Czechów, ministrowie węgierscy usunęli się całkowicie.

Podaliśmy niedawno zdanie *Kijewlanina* o wydalaniu Polaków z Prus, dziś zanotować nam wypada, co powiada w tej mierze *Now. Wremia*. Głos to również dla nas niesympatyczny, to też nie reprodukujemy go tutaj, ale przytaczamy jedynie ustęp, zdradzający zamiary rządu rosyjskiego na przyszłość.

„Kolonistów niemieckich — mówi dziennik rosyjski — nawet takich, którzy nie przyjęli poddaństwa rosyjskiego, także mnożono jest w Królestwie polskiem, że nie tak byłoby odważniemi się, gdyby stosunki praktyczne układały się jedynie według zapatrywań gabinetowych. Wobec jednakże niemożności użycia represaliów względem kolonistów niemieckich, trzeba będzie pomyśleć (dla zrobienia miejsca ludności wydalonej z Prus), o stopniowym przesiedlaniu tamtych części dalej, w okolice czyste rosyjskie. Dokąd mianowicie? Tam, gdzie żyłoby ten robooczy może być pozytecznym bez niebezpieczeństwa ze względów politycznych, tj. nie w miejscowościach z ludnością polską, bo w kraju Nadwiślańskim gdzie i tak już dość jest rąk bez zajęcia (od czasu do czasu), napływ podobny wcale nie jest pożądanym.“

Komuna paryska z roku 1871 została krwawo stłumiona 24. maja. Na tę więc rocznicę przypadało w tym roku uroczyste święto. Komuniści postanowili swą kłeskę pamiętkowo obchodzić i pospieszyli w niezliczonych tłumach na cmentarz Pere Lachaise, na wspólny grób poległych przed 14 laty towarzyszy. Policja uprzedzona o tem w silnych zgromadzenia zastępcach, zachowała się zupełnie biernie, dopóki nie rozwinęto czerwonych chorągwi. Dopiero gdy te chorągwie chciano zatknąć na tym grobie, wkroczyła i chorągiew zabrała. Ale to doprowadziło komunistów do wściekłości, po krzykach weszły w grę pięści, a po pięściach kamienie z jednej a pałasze z drugiej strony. 30 osób zostało ciężko poranionych, około 30 także aresztowano, a resztę konna żandarmerja przybywszy policyj na pomoc rozproszyła. Ze strony policyj 9 jest rannych. Czasopisma komunistów donoszą wprawdzie o dwóch zabitych, ale późniejsze telegraficzne doniesienia twierdzą, że nikt w tej boje życia nie utracił. W każdym razie jest to od czasu stłumienia komuny, a więc od lat czterdziestu pierwszy wypadek tak krwawych politycznych rozruchów w Paryżu. — I oto znowu Paryż kottuje życiem na wskroś paryskim, jakie zresztą nigdzie indziej nie jest możliwe. Nie przysługując bynajmniej szczególnie ważnego znaczenia politycznego do tej sprasnej burdy na cmentarzu, zaznaczyć jednak musimy, że chwila jej wybuchu świadczy znowu o zupełnem zerwaniu paryskiego motłochu. Wiktor Hugo leży na marsach, a pod wielkim łukiem tryumfalnym Francja ustawia dla swego wielkiego poety narodowy katafalk, i w tej właśnie chwili wybuchają dzikie instynkty tego motłochu, dla którego niedzi i cierpienia Wiktor Hugo miał zawsze współzucie, a łagodny spokój w sądzie dla jego wybrków a nawet i występów. Smutne to świadectwo dla tych zwolenników czer-

## Przedpłata i ogłoszenia przyjmują

We LWOWIE biuro administracji „Gazety Nar.“ ulica **Kopernika 5.** Ogłoszenia w Paryżu przyjmuje wyłącznie dla „Gazety Nar.“ agencja parca Adama, Rue Clement 4, Paris; w Wiedniu Otto Maass, (Haasestein & Vogler) nr 10, Wallfischgasse, A. Opylik, Stadt, Stubenbastei 2. M. Dukes, I. Riernergasse 13. Rudolf Mosse, Seilerstrasse nr 2, Henryk Schalek, 1, Wollzeile 14; Maurycy Stern, Wollzeile 22; G. L. Daube & Comp. w Frankfurcie n. M.; w Warszawie Rajchman et Fendler Seniorska 22; w Krakowie W. Kukliński.

OGŁOSZENIA przyjmują się za opłatą 6 ct od miejsca objętości jednego wiersza drukiem.

Reklamy w rubryce „Nadesłane“ 20 ct od wiersza.

wonej chorągwi, że nie rozumieją i nie szanują żałoby Francji, że śmierć Wiktora Hugo nie jest dla nich żadnym wypadkiem narodowym. Motłoch anarchistów nie jest w stanie ani moralnych i duchowych, ani materialnych zdobyć ludzkości poszanować. Dla nich nie istnieją żadne ideały, żadne świętości, godne jakiegokolwiek poszanowania. Katafalk pod łukiem tryumfalnym, a ta burda cmentarna, to tak dziwny, tak jaskrawy obrazek paryski, że i wyobraźnia Wiktora Hugo na jaskrawszy bodaj czy się kiedy zdobyła.

Najważniejszą wiadomością z dni ostatnich jest bez wątpienia pogłoska, że w ministerstwie angielskim zanosi się na przesilenie, a mianowicie, że Dilke, Chamberlain i Shaw-Lefevre wzmaga dymisję rzekomo z powodu zamierzonego przez lorda Spencera ponowienia srogich wyjątkowych praw wymierzonych przeciw uciążliwej Irlandji a znanych pod nazwą prawa ku zapobieganiu zbrodniom politycznym.

Dilke i Chamberlain, a z nimi i inni radkani członkowie ministerstwa reprezentują istotnie stanowcze zapatrywania pojednawcze w sprawach Irlandji, i w dobrze rozumianym interesie Anglii pragną dla Irlandji autonomii administracyjnej w miejsce gwałtu i grozy.

Ale może więcej daleko, jak ta kwestia polityki wewnętrznej, zagrażają utrzymaniu się ministerstwa niepowodzenia i kłeski polityki zewnętrznej Gladstone, chociaż kwestia irlandzka nie jest pozorem tylko do nieukontentowania powyżej wymienionych. Bo to dziś już cały szereg kłesk dyplomatycznych, za które na ministerium Gladstone ciężka spada odpowiedzialność a oburzenie opinii tem większe, im świętejsze były dawne dzieje polityki zagranicznej Albionu.

Dyplomacja angielska niedawno jeszcze przodowała we wszystkich sprawach Europy, ona to opierała się siłą olbrzymią zwycięstwom zamiarom burbońskiej Francji, ona to kierowała i organizowała krwawe protesty Europy przeciw niepomysłowemu zdobywcy Napoleon I. Dziś zaś dyplomacja angielska ani powaga ani powodzeniem pochlubić się nie może, a stała się znana z kłeski tylko i słabości. Zaraz pierwsze lata ministerstwa Gladstone odznaczały się kłeską i upokorzeniem. W Kابلu został minister-rezydent angielski major Cavagnari w oczach Eyub chana, ówczesnego emira Afganistanu zamordowany, a Anglia zmuszona do wojny kosownej a daremnej, bo jedyny jej skutek polega na tem, że miejsce Eyuba chana zajął Abdurrahman, który przedtem był na pensji rosyjskiej.

W Afryce południowej Boerzy Transwaalu podnieśli rozkosz i odzyskali zupełną od Anglii niezawisłość. Większe jeszcze niepowodzenia spowodowała na Anglię sprawa egipska nieoljalnie ukartowana, a następnie ani zrzeczenie ani energicznie kierowana. Gladstone złamanemu ugodę o wspólnym zarządzie Egiptu oburzył Francję, a zniechęcił sultana lekceważeniem jego praw zwierzchności nad Egiptem. Skutkiem tego była istna koalicja europejska przeciw Anglii, i odtąd pada na nią kłeska po kłesce. Francja poparta przez Bismarka zmusiła Anglię stanąć przed konferencją europejską ze sprawą egipską w Londynie, a ze sprawą kanału sueskiego w Paryżu. Rosja i Niemcy wymogły na Anglii nadzór międzynarodowy nad długami Egiptu, a skutkiem tego nadzoru właśnie w ostatnich jeszcze dniach rząd chedywa cofnął musiał dwa rozporządzenia pod angielskim wpływem powstałe, musiał cofnąć zarządzone uszczuplenie kuponu od długu egipskiego i zakaz dziennika francuskiego „Bosphore egyptien“. I w kwestii kolonialnej został Gladstone pobity przez Bismarka, a równocześnie Rosja skutecznie się targnęła na interesy angielskie w Azji środkowej, zajmując bez ceremonii Merw, a teraz już i do bram Heratu się dobijając. Ale kto wie, czy to, co jeszcze grozi nie będzie najdotkliwszą kłeską w tym szeregu, jeżeli się Rosja nie zgodzi na żądanie angielskie, aby Afganistan uznany został za nieżytkalny, a Gladstone i Granville od tego żądania odstąpią.

Do gazety perskiej *Fars* piszą z Rosji, że ta ostatnia zajmując się przeprowadzeniem granicy turkmeńskiej i przygotowywaniem do zajęcia Heratu, nie traci z widoku i innej afgańskiej prowincji Badakzhanu, do którego stolicy, Kunduz, przybyli ludzie mianujący się kupcami rosyjskimi i zagosciłi już, jak powiadają, w pałacu chana. Badakzhan chociaż liczącym jest za prowincję Afganistanu, lecz chan jej w istocie rzeczy używa zupełnie niezawisłości. Kłeska pogłoski, że ten ostatni oświadczył, iż na przykład wojny nie posle wojsk swych przeciw Rosji. Pogłoska ta zyskuje na prawdopodobieństwo, jeśli się weźmie pod uwagę, że Badakzhan leży na Amu-Darji t. j. w bezpośrednim sąsiedztwie posiadłości rosyjskich, dodaje od siebie *Nowoje Wremia*.

## Zjazd nauczycieli szkół wyższych.

Podając poniżej szczegółowe sprawozdanie z posiedzeń tego Towarzystwa, które się w niedzielę i poniedziałek w sali ratuszowej odbyły, tu podzielić się tylko chcemy z czytelnikami wrażeniem pierwszego posiedzenia.

To wyprzedzeniem zostało zagajaniem i rozprawami nad naczelnym i pierwszym przedmiotem porządku dziennego, a przedmiotem tym były kwestie i potrzeby języka polskiego w szkołach średnich. Przysłuchiwalimy się tym rozprawom z natężoną, a nawet urzęzystą uwagą, a czyto wstępna mowa prof. Radziszewskiego, czy to znakomite referaty prof. Próchnickiego i Sędzimira, czy dalsze rozprawy nad ich referatami, wszystko zgło składało się w piękną, harmonijną całość.

Z tej całości tryskała na każdym kroku głęboka i szczerza miłość zawodu zgromadzonych, a jeszcze większa może omawianego właśnie przedmiotu.

Drobna na pozór kwestja, drobna może w oczach niejednego, ale nie w naszych, co tak uroczystego nastroja i mówców i słuchaczy tonu,



że sala ratuszowa, znana nam przecież od lat wzięli dokładnie, zamienić nam się nagle w przybitek prawdy, mądrości i miłości; rozprawy te zdają nam się być jakąś zapowiedzią, że przyjdzie na cały kraj i wszystkie jego poszczególne prace, kiedyś taki duch, jaki istotnie czuliśmy wśród tego zgromadzenia, zwołanego jakby u-myślnie na Ducha św. uroczystość.

Stuchając tej rozpraw, byłibymy tylko pragnęli, aby młodzież szkolna całego kraju była wzięła udział w tej narodowej duchowej biesiadzie. Niewątpliwie byłaby z niej wyniosła silna zachęta do szczerzego szacunku i szczerzej miłości dla swych przewodników i nauczycieli; byłaby się przekonała, jak oni ją miłują. Również pragnęli byśmy byli, aby wszyscy ojcowie i wszystkie matki były słyszały, co myśmy słyszeli, aby tem szczerzej mogli w synach swych naszczepiać wiarę, miłość i szacunek dla ich nauczycieli, którzy się wczoraj tej wiary, tego szacunku i tej miłości tak okazali godnymi.

Główna palma zasługi z tego pierwszego posiedzenia należy się obok prof. Radziszewskiego dwóm referentom w sprawach języka, panu prof. Próchnickiemu ze Lwowa i p. Sędziemirowi z Krakowa. Jeden drugiego uzupełniał, jeden drugiego popierał, a taka była pomiędzy nimi harmonia, zgoda i jedność że i to wydawało nam się rodzajem uroczystego prorocwa, iż kiedyś może taka sama harmonia, zgoda i jedność wyrobi się pomiędzy Krakowem i Lwowem, jakimś tu w lwowskiej sali ratuszowej widzieli w chwili zetknięcia się ludzi nauki na wspólnie im drogim polu ojczystego języka.

Nieraz w dawniejszych mianowicie latach niedorzeczny i zasępiony ów jakiś antagonizm, czy może nawet coś gorszego między Lwowem a Krakowem, — a składały się podobno na to winy obustronne, — nasuwał mimowoli straszną obawę, czy kiedyś Kraków i Lwów za swe zdrowe do siebie niechcigie, nie zostaną ciężko ukarane, czy, uchojąc Boże, nie nadejdzie czasem jeszcze i taka ciężka na nas dola, że z Krakowa do Lwowa jechać by przyszło za paszportem. Wtedy naturalnie byłoby już zapóźno żałować tych dawniejszych nierozumnych, grzesznych niechęci. Harmonia, zgoda i jedność nie tylko pomiędzy dwoma referatami ze Lwowa i z Krakowa, ale jedność w tych rozprawach pomiędzy światem pedagogicznym całego kraju stały nam się wczoraj rękojmą, że nas Bóg przecież tak ciężko już nie skarze; owszem uprawnia nas do nadziei, że zasłużymy sobie na lepsze losy, gdy taki sam duch wyrobi się w całym społeczeństwie, z jakim wczoraj spotkałimy się w lwowskiej sali ratuszowej.

Bo i tą razą w tej sali była poniekąd sprawa naszej polityki na porządku dziennym, ale nie polityki małodusznej, na dwadzieścia cztery godzin, a choćby i na sześć lat obliczonej, lecz polityki istotnie na wskrós narodowej, sięgającej bystrem okiem naukowych umysłów w daleką przyszłość, do przyszłych pokoleń, i może właśnie dlatego zdawało nam się, że w tem pedagogów tylko zgromadzeniu spotkałimy więcej i zdrowsze myśli i uczucia narodowe, jak gdziekolwiek indziej.

A w końcu jeszcze na jeden szczegół tych rozpraw chełichyśmy publiczną zwrócić uwagę. Prof. Próchnicki powiedział w swym referacie: „Przynajmniej wprawdzie, że dzisiejsza nasza polszczyzna okazuje się lepszą od owej, jaka przed kilkudziesięci laty tutaj panowała, jednakże z ubolewaniem wyznaczyć musimy, że do należytego spełnienia obowiązku jeszcze nam wiele nie dostaje.“ Prof. Bobrzyński wypowiedział jeszcze dobitniej, że dziś nikt z nas nie mówi i nie pisze zupełnie dobrze po polsku. Oto wzory szczerości i odwagi, wzory istotnej znajomości rzeczy i rzetelnego rozumienia swych własnych zadań i obowiązków. Warto by je naśladować na wielu innych polach publicznej pracy około dobra powszechnego.

W wielkiej sali ratuszowej, przepelnionej uczestnikami zjazdu, odbyło się w niedzielę 24. bm. o godzinie 11 przed południem II. walne zgromadzenie towarzystwa nauczycieli szkół wyższych. Wśród naukow obecných zauważyłimy: p. namiestnika Zaleskiego, zastępcę marszałka kraj. p. Pietrurskiego, p. Antoniego Małeckiego, prezydenta miasta p. Dąbrowskiego, dwóch członków Rady szkol. kraj. ks. dr. Lewickiego i Mandybura, prof. dr. Michała Bobrzyńskiego z Krakowa i wielu innych.

Zgromadzenie zagałł prezes p. dr. Bronisław Radziszewski temi mniej więcej słowy: Otwierając drugie zgromadzenie towarz. naucz. szkół wyż. poczytuję sobie za zaszczyt powitać wszystkich czeigodnych gości, którzy przybywając tu, nie tylko okazali tem swoją życzliwość dla nauczycieli, ale niewątpliwie także chcieli dać poznać, iż zależy im na tem, aby to towarzystwo pomyślnie się rozwijało i wydawało owoce obite i pozytywne. Życzliwość ta będzie dla nas bodźcem do zaszczeplania w młodych pokoleniach tych wszystkich cnót, które są podwaliną przyszłego szczęścia i pomyślności każdego społeczeństwa. — Dalej wita przewodniczący delegatów pojedynczych Kół, jak krakowskiego, przemyskiego, drohobyckiego, stanisławowskiego, brodzkiego i tarnowskiego; stwierdza, że obawy wyrażone przy zawiązywaniu towarz. nauczycieli szkół wyższych, jakoby ono oddzielając się od towarz. pedagogicznego mogło je osłabić, okazały się płonnemi, a natomiast nowe towarzystwo uzyskawszy szerszą podstawę i cel ściślej określony, udowodniło swą żywotność. Wspomina o wzrastającej liczbie członków, o rozpoczętem wydawnictwie *Muzeum* i oświadcza, że ten pomyślny stan towarzystwa należy głównie zawdzięczać celom tegoż, a tym jest przyczynienie się do podniesienia oświaty krajowej.

A lubo na każdoczesny stan oświaty — mówił dalej p. dr. Radziszewski, wpływają rozmaite czynniki, to jednak zaprzeczyc się nie da, iż w pierwszym rzędzie zależnym on jest od stanu i rozwoju szkół publicznych, na które znowu wpływają: organizacja i materialne warunki, w jakich szkoły istnieją, dzielność sił nauczycielskich i wreszcie same społeczeństwo t. j. rodziny posylające swe dzieci do szkół. Omawiając szczegółowo te czynniki wspomina o założycielach poważnych instytucyj naukowych, o komisji edukacyjnej, uniwersytecie wileńskim i szkole krzemienieckiej, a dalej o ruchu na polu szkolnictwa w naszym kraju z nastaniem ery konstytucyjnej i o zorganizowaniu kraj. Rady szkolnej, która oddat miała czućwaa nad edukacją narodową. A lubo skutkiem zmiennych kolei życia politycznego atrybuje jej doznany pożałowania godnego uszczuplenia, to jednak — mówił szan. prezes — jeszcze nie małą dla nas otuchę to stanowi, iż władza ta składa się z żywiów rodzinnych, ożywionych prawdziwie obywatelskim duchem. Otaczamy ją czcią, a ta część i poszanowanie wkłada na nas obowiązek, by odczuwane potrzeby i braki nie oddające od każdego dzieła ludzkiego z męską szczerością, lecz p. wszechstronnej roz-

wadze podawać do wiadomości Władzy kraj. W częściowem spełnieniu tego obowiązku postawiliśmy na porządku dziennym omówienie niektórych najnagleszych spraw naszego szkolnictwa.

Mówiąc o drugim czynniku wpływającym na stan oświaty, t. j. o dzielności sił nauczycielskich, zauważył szan. prezes, że dzielność i użyteczność nauczyciela zostaje w stosunku prostym do jego naukowego wykształcenia, a to nie może się ograniczyć na przysposobieniu sobie metody nauczania, ale potrzeba dotożyć usiłowań, aby posiadać naukę samą. Towarzyszy naucz. szkół wyż. daje sposobność do poważnych rozpraw dydaktycznych i naukowych, obznajamia z najważniejszymi zdobyczami aktualnej nauki i korzystnie może i powinno wpłynąć na rozbudzenie wyższego tętna naukowego.

Dr. Radziszewski omówiwszy jeszcze trzeci czynnik, t. j. rodziny posylające dzieci do szkół, tak zakończył swe świetne przemówienie zagajające: Skreśliwszy w tych kilku pobieżnych rysach główne cele naszego towarzystwa, daleki jestem od mniemania, jakoby one dały się łatwo w krótkim czasie osiągnąć. Owszem, w dobrze zrozumianym interesie należy nam postępować powoli lecz wytrwale, grunt bowiem, po którym stąpamy, jest pulchny i piasezysty, a każdy nieogledny krok zostawia na nim ślady niełatwo dające się zatrzeć. A jeżeli kto, to pedagog musi być z góry przekonanym, iż tylko to, co się nabywa powoli lecz systematycznie, nosi na sobie znamiona trwałości. Niechże więc cierpliwość będzie naszą zbroją, wytrwałość orężem, pobudką miłość kraju, przewodnikiem nauka, a celem zwycięstwa dobro i szczęście przyszłych ohywateli tego kraju.

Po tem treściwem i często oklaskami przyrwanem przemówieniu dr. Radziszewskiego, przystąpiono do załatwienia niektórych formalności. Na sekretarzy powołał przewodniczący pp. Dobrzańskiego Bron., Maciszewskiego i Sołtysika; do komisji zaś kontrolującej wybrano pp. Petelena z Karola, Haburę Fr. i Gajewskiego. Gdy od czytania sprawozdania z czynności wydziału uwolniono pp. Sołtysika i Librowskiego St., przystąpiono do rozpraw nad wnioskami wydziału towarzystwa i pojedynczych kół.

Pierwszym z porządku dziennego przedmiotem obrad zgromadzenia był referat p. Próchnickiego w sprawie nauki języka polskiego. Po obszernej dyskusji, która zajęła całe przedpołudnie, a w której brali udział pp. dr. Małecki, dr. Bobrzyński, dr. Cwikliński, dr. Gernan, Tretiak, Habura, Wójcik, Polak, Zych i referenci Próchnicki i Sędzimir, uchwalono: a) walne zgromadzenie uznaje konieczność wydania osobnej instrukcji do nauki języka polskiego i wydania wypisów polskich tak dla niższych jak i wyższych klas gimnazjów i szkół realnych, oraz wydania utworów tak prozaicznych jak i poetycznych w całości lub skróceniu, a przeznaczonych do lektury szkolnej lub domowej dla klas wyższych; b) walne zgromadzenie wyraża przekonanie, że nauki języka polskiego powinni udzielać tylko nauczyciele do tego przedmiotu uzdolnieni, a nie jak się obecnie często dzieje, że w niższych klasach nauka polskiego języka poruczana jest nauczycielom, którzy nawet metody nie znają; c) walne zgromadzenie uważa za konieczne, aby w gimnazjach naszych o języku wykładowym niemieckim zwiększono liczbę godzin nauki języka polskiego; d) upowinności się wydział towarzystwa, by powyższe uchwały przedłożył w osobnym memoriale Radzie szkol. kraj., prosząc o ich wykonanie i dochodzącę projekt szczegółowej instrukcji. Nad następnym wnioskiem Kół krakowskiego o zwiększenie liczby godzin nauki języka polskiego o tyle, by ta dorównywała liczbie godzin wyznaczonych dla języka niemieckiego w austriackich szkołach z językiem wykładowym niemieckim — wszczęła się długa dyskusja. Wszyscy mówcy uznawali potrzebę tego zwiększenia, ale nasuwała się trudność, ażali to będzie możliwem. Z licznych głosów w tej mierze podnoszonych, zanotować wypada przemówienie Dr. Małeckiego, który zauważył, iż przy każdym układaniu planu nauk rzecz ta jest omawianą w Radzie szkolnej i napotyka zawsze na trudności w wykonaniu. Powiększyć w ogóle liczbę godzin nauki jest wprost niemożliwem, a zwiększyć liczbę godzin języka polskiego kosztem innych języków również nie zdaje się być rzeczą odpowiadającą, na wszystkie zaś inne przedmioty jest tak mało godzin wyznaczonych, że i nie ma co ujać. Różnica ta między ilością godzin języka polskiego u nas, a ilością godzin języka niemieckiego w innych austriackich krajach, tłumaczy się tem, że my tu prócz polskiego musimy uczyć się i niemieckiego, podczas gdy tam uczą się tylko niemieckiego, a od polskiego są wolni. Co bardziej, objawia się u nas od pewnego czasu prađ, by wprowadzić nadto język ruski; jakim więc sposobem przeprowadzić tak konieczne zwiększenie liczby godzin języka polskiego, godne jest głębszego zastanowienia. Zgromadzenie uznając motyw powyższe, uchwalilo na wniosek dr. Cwiklińskiego polecić wydziałowi, by sprawę tę rozpatrzył i na następnem zgromadzeniu odpowiednie wnioski przedłożył.

Na tem zebranie przedpołudniowe przerwano, naczynając ciąg dalszy obrad na godzinę 4. popołudniu.

Popołudniowe posiedzenie trwało 3 godziny. Przedmiotem jego obrad była sprawa szkół realnych i wnioski co do instrukcji dla nauki poszczególnych przedmiotów w gimnazjach. W sprawie pierwszej po przemówieniu prof. Bobrzyńskiego, Gedroicia, Sokolowskiego Augusta, dr. Gernmana, Żulińskiego, Sędzimira i referentów Rottera i Dziwińskiego, uchwalono: „Walne zgromadzenie uważa za nagłą potrzebę reorganizacji szkół realnych i poleca wydziałowi Towarzystwa, aby w tym celu poczynił stosowne kroki.“ Jako dyrektywę zaś do przeprowadzenia tej uchwały na wniosek Kół krakowskiego postanowiono: zainicjować sejm, który ma prawo urządzania szkół realnych, ułożyć odpowiedni plan, przyjmując plan normalny z r. 1879, obowiązujący we wszystkich innych krajach austriackich. Przyjęto dalej wniosek prof. Bobrzyńskiego, będący niejako pokrewnym sprawie szkół realnych, a mianowicie: „Poleca się wydziałowi Towarzystwa, by zajął się szkołami przemysłowemi i swe spostrzeżenia i wnioski najbliższemu Zgromadzeniu przedłożył.“

Wnioski co do wydania instrukcji do nauki poszczególnych przedmiotów w gimnazjach, referował dr. Samolewicz. W krótkim a treściwem przemówieniu wykazał on, że obecne instrukcje są p. większej części wprost niewykonalne, że wedle nich dalej najmniej się uczy tego, co najbardziej potrzebne, jak historia i geografia kraju ojczystego, a wreszcie, że podreczniki naukowe są nieodpowiednie, skutkiem czego uczeń się musi męczyć notując w szkole to, co nauczyciel wykładą. Dlatego też imieniem wydziału Towarzystwa wnosi:

a) Walne zgromadzenie uznając wydane

przez Wys. ministerstwo wyznań i oświaty instrukcje do nauki poszczególnych przedmiotów w gimnazjach za cenne i oddawna pożądane, uważa za konieczność ich uzupełnienie dokładną instrukcją do nauki języka niemieckiego w tych gimnazjach, w których ten język nie jest wykładowym;

b) Walne zgromadzenie uważa za potrzebne w instrukcjach do nauki poszczególnych przedmiotów, zwłaszcza do nauki języków klasycznych, wprowadzenie pewnych modyfikacyj, które bez uszczuplenia ostatecznego celu nauki tych przedmiotów, pod względem środków dydaktycznych i objętości lektury uwzględnić mają właściwości szkół galicyjskich, jako to większą liczbę uczniów, przedmiotów i godzin tygodniowej nauki;

c) Walne zgromadzenie wyraża przekonanie, że instrukcje dopiero wtedy dadzą się wszechstronnie wykonać, gdy do każdego przedmiotu wydane będą podręczniki i inne środki nankowe ściśle do instrukcyj zastosowane.

Po krótkiej dyskusji jednogłośnie powyższe wnioski przyjęto, poczem przewodniczący Zgromadzenie odroczył do dnia następnego. (D. n.)

## Sprawy wyborów do Rady państwa.

Lwowski oddział komitetu centralnego zatwierdził kandydaturę:

Decykiewicza Romana radz. n. na okręg wyborczy mającej własności Żółkiew-Rawa-Sokal; oraz postanowił zalecić pana Turzańskiego do wyboru kurji wielkiej własności.

Komisja z trzech wysadzona z łona komitetu centralnego w oddziale lwowskim przygotowała już, jak się dowiadujemy, listę meżów mających być zaleconymi do wyboru do Rady Państwa w ogóle a mianowicie w okręgach wielkiej własności.

Dla ciekawości i poczynienia skromnych uwag z obowiązku publicystycznego proponowaną listę meżów do zalecania krajowi podajemy tutaj, nie czekając urzędowej nad nią uchwały. Oto ona: *Pp. Bartmański Oswald, dr. Biliński Leon, Bocheński, Hoppen, prof. Janowicz, Jasicki Józef, Jaworowski Apolinary, dr. Kabat Maurycy, Małdeyski Stanisław, Matkowski Stanisław, Merunowicz Teofil, Mochwański Edmund, dr. Rüttner, sawczyński Zygmunt, Smarzewski Seweryn, Starzeński Stanisław, Tull prof., Zawadzki Ryszard, Zborowski Ign. Turzański Albín.*

Lista ta ma to do siebie — to jej przynależać, że im więcej się w niej rozczepiwać, tembardziej niemię musi robić wrażenie a tembardziej znika z przed oczu wielkie powołanie, jakie ma lista ta spełnić w akcji wyborczej i wysokie zadanie samego komitetu.

Wśród dwudziestu meżów, jakich komitet centralny chce zalecić krajowi do wyboru, spotykamy kilka imion weteranów służby publicznej (Bartmański, Kabat etc.), o których wiadomo publicznie i prywatnie, że żadnego wyboru nie przyjmą, ani też ten wybór nie jest zadnem nagłodem względami nakazany. Spotykamy dalej nader poważne imiona osób, o których również wiadomo, że wybór ich jest doskonale zapewnionym (Jaworski Ap., Małdeyski St., Zawadzki i inni). Jeżeli odrzucimy ten dziesięć imion zamieszczonych oczywiście tylko dla *decorum* listy i odrzucimy zaleconą oddzielną podobno uchwałą kandydaturę p. Turzańskiego, pytamy każdego, komu sprawa publiczna nasza ciąży na sercu, bez względu na przekonania polityczne osobiste, co z tej listy pozostanie? i dla czego, w imię czego chce ją komitet zalecić krajowi.

We wczorajszym artykule nazezłnym rozebraliśmy szczegółowo i wypowiedzieli, o zalecenie jakiego rodzaju kandydatów idzie krajowi ze względu na sprawę naszą publiczną. Nie będziemy się powtarzali, lecz powiemy, że praktyczną próbą tych wszystkich tylk ważnych względów, bo ich konsekwencją jest to, że imię takiego kandydata mającego być zaleconym wyborcom, a zatem krępując ich wolną wolę wyborczą *salutis reipublicae gratia* — powinno być znanem zaszczytnie krajowi, powinno mieć dźwięk w Polsce. I oż powiedzieć o tych zaonych z pewnością ludziami, jakich chce komitet krajowi zalecić, po potrąceniu kilkunastru imion dla *decorum* zamieszczonych!

Trudno byłoby satyry nie pisać na tę czynność komitetu, gdyby miała zostać odziana powagą jego uchwały.

Na przedwstępna konferencję wyborców z kurji większych posiadłości, jaka odbyła się d. 22. bm. w Przemyślu, przybyło około 20 wyborców, między którymi znajdował się i syn b. p. o.śa Kozłowskiego. Pomimo przeciwnego wniosku jednego z wyborców, zgromadzenie uznano za publiczne.

Hr. Wł. Koziebrodzki postawił wniosek, aby kandydatury były zgłaszane przynajmniej na 24 godziny przed wyborami, i aby wybrano komisję z trzech dla rozpatrzenia i ocenienia kandydata. Oprócz tego żądał, aby kandydata proponować dopiero po wyborach z kurji mniejszej własności, aby można było przeprowadzić takich kandydatów, którzyby tam nie przeszli, n. p. ks. Jerzego Czarторыńskiego, Smarzewskiego, hr. Wojciecha Dzieduszyckiego i Małdeyskiego.

Ks. Adam Sapieha zgadzając się na wybór komisji, żądał, aby komisja bez straty czasu zwołała zgromadzenie przedwyborcze celem wysłuchania kandydatów. Wniosek ten, poparty przez hr. Krukowieckiego, utrzymał się.

Na poruszoną kwestję przez jednego z wyborców, aby według przyjętego zwyczaju, że wybiera się dotychczasowego posła, nie pomijając p. Kozłowskiego, hr. Krukowiecki odpowiedział, że zwyczaj taki nie może być brany za zasadę, bo w takim razie wybory stałyby się zupełnie bezpotrzebnemi, byłiby prostą komedią i lepiej by już było wybierać posłów dożywotnich.

Po dłuższej dyskusji w tej sprawie, ks. Sapieha oświadczył, że nie mógłby dać głosu Kozłowskiemu, uważając go jednak za niewinnego, wnioskł wybór komisji z trzech, dla zredagowania adresu do Kozłowskiego z uznaniem i wyrażeniem zaufania, który to adres mieliby podpisać wszyscy obywatele z Przemyskiego. Do komisji tej wybrani zostali ks. Sapieha, hr. Zamojński i hr. Stan. Stadnicki. Ten ostatni wyboru nie przyjął.

Dowiadujemy się, że w Izbie handlowej brodzkiej wynurza się nader poważna kandydatura na deputowanego do Rady państwa p. Hausnera Alfreda, obecnego prezesa tejże Izby. Wobec tejj kandydatury p. Kalir Natan, b. prezes tejże Izby, a niestety mimo tego nie-narodowy był deputowany, zdaje się nie mieć już szans ponownego wyboru.

Na wypadek wszakże, gdyby pan Hausner

Alfred nie miał się zdecydować do przyjęcia mandatu i walki z anti-narodowym ambicuszem, nagłoręcej zalecaną jest ze stron najpoważniejszych kandydatura dr. Rosenblatta, profesora wszechnieny Jagiellońskiej do wyboru z Izby brodzkiej.

Tarnopol d. 25. maja. (Koresp. Gaz. Nar.) Wczoraj odbyło się zapowiedziane zgromadzenie wyborców, na którem dr. Euzebiusz Czerkawski zdawał sprawę ze swych czynności poselskich. Obszerna sala Rady miejskiej była nabitą, reprezentanci wszystkich warstw tutejszego społeczeństwa byli zgromadzeni, a brakowało tylko — Rusinów. Obecni także byli delegaci miasta Brzeżan, burmistrz Gärtler i prof. Andrzej Niebieszczański. Co dr. Czerkawski mówił, podawać, zdaje się nie potrzebuje. Cały kraj wie aż nadto dobrze, co ten doświadczony mąż stanu mógł powiedzieć. Dla braku miejsca i czasu poprzestaniemy na zrejestrowaniu faktów.

Dr. Max przedstawił wielce szanownego posła, a ten wyłomczawszy się, dlaczego dotychczas sprawy ze swych poselskich czynności nie zdał, mandat nigdy sobie nie lekceważył i dodawszy, że postępowanie delegacji ani chwali ani gani, rozpoczął swoje sprawozdanie od spraw czysto lokalnych. Tu szanowny nasz reprezentant nie chce się pochławić sukcesem, powiedział, iż rzeczy weszły na lepsze tory i obiekał załatwienie spraw piekących. „W życiu politycznem rzekł p. Czerk. — trafia się na takie przeszkody i opór, że trudno na razie, aby siły jednego człowieka zaradzić mogły. Obecnie atoli są lepsze widoki. Odnosiło się to do sprawy przeniesienia Izby handlowej do Tarnopola, która to rzecz, podobnie jak kolei, mającej połączyć miasto nasze z Kopeczycami, leżała naszemu posłowi na sercu. Zdajemy, że dr. E. Czer., jak sam oświadczył, nie mógł bliżej określić tej przeszkody. Jest atoli nadzieja, że ta kolej prędko przyjdzie do skutku. Szan. poseł przeszedł następnie treściwie dzieje ubiegłej kadencji Rady państwa. O przyszłości trudno mu coś powiedzieć wobec powstać mającej t. zw. partij środkowej. Kandydat jest przygotowany na największe walki i programu nie stawia, bo wiele rzeczy jest nieskończonych. Radzi, aby wytrwać i obstawać przy prawach i potrzebach kraju, postępować ogólnie i niczego nie przyspieszać, bo trzeba się oglądać co się dzieje w świecie, dbać o egzystencję monarchii wobec groźnych konstelacyj europejskich, zwłaszcza że kraj nasz wystawiony jest na inwazję nieprzyjacielskie, w skutek czego nawet przemawiał wielce szanowny poseł za 2-milionową pożyczką w budżecie na kosztą fortyfikacyj Krakowa i Przemyśla.

Takie więc sprawozdanie z czynności poselskich złożył nam dr. Euzebiusz Czerkawski w swoim przeszło dwie godziny trwającym wywodzie i zakończył, iż wybór z Tarnopola - Brzeżan poczytuje sobie za zaszczyt i że go wedle swych sił i nadal sprawować będzie. Zgromadzenie gromkimi oklaskami podziękowało p. posłowi za wyczerpujące sprawozdanie, poczem dr. Max wezwał obecných do zabrania głosu. Zgłosił się nasamprzód p. Aba Gelbart, b. przełożony gminy wyznaniowej i radny miasta, skarzając się na wyszysz mieszkauców przez wydzierżawienie propinacji. Dr. Czerkowski odpowiedział, iż sprawa została już uregulowana i niech się tylko miasto o pewne ulgi upomni, on niezawodnie zrobi, co się da.

P. A. Gelbart, zadowolony odpowiedzią, wnosi drugą sprawę prestaty gminnych, przypomina zeszczerzoną historię i prosi dr. Czerkowskiego o radę. Tu jak i podeszał całego taktownego przemówienia wyborcy A. G., powstał pisk, huk, świst, krzyk, jednym słowem hałas, jakiego by się i ostatnia knajpa nie powstydziała. We wstrętem piszę o tem zacięciu, zwłaszcza że wzięli w niem udział nawet poważni ludzie.

Wspomnieni na wstępie delegacy pp. Gärtler i Niebieszczański przybyli tu po to, aby wyrazić dr. Czer. swoje zaufanie, wysłuchać jego sprawozdania i prosić, aby ze względu na swoje sterane zdrowie do Brzeżan się nie fatygował, bo oni wszyscy w liczbie 740 tylko na niego głosować będą. Wybór więc dr. E. Cz. jest zatem zapewniony.

Z kandydatur w okręgach miejskich stoi zapewne najświetniej kandydatura dr. Euzebiusza Czerkawskiego w okręgu Tarnopol-Brzeżany. Jak w Tarnopolu był przyjętym sędziwym bojownikiem parlamentarnym, wiemy z korespondencji. Dr. Euz. Czerkowski pragnął także złożyć sprawę z czynności swoich poselskich wyborcom brzeżańskim, o czem też komitet tamtejszy pod d. 23. bm. telegramem zawiadomił. Na to otrzymał wyrażającą najwyższe zaufanie wyborców odpowiedź telegraficzną p. burmistrza Gärtlera:

„Wyborcy miasta Brzeżan nie chcą JW Pana narażać na trudy przyjazdu, a w zupełnem zaufaniu w Jego działalność polityczną, nie wymagają sprawozdania poselskiego.“

Dr. E. Czerkowski mimo to zapowiedział, że d. 25. przybędzie z Tarnopola do Brzeżan, chcąc zadość uczynić swojej powinności obywatelskiej. Ale d. 24. bm. przybyła z Brzeżan do Tarnopola deputacja (p. burmistrz Gärtler i członek komitetu Niebieszczański), ponawiając ustnie oświadczenie telegraficzne, któremu już dr. E. Czerkowski zadość uczynić był zniewolony. Jeszcze umie nasz naród cześć wytrwają pracę obywatelską!

Piszą do nas ze Stanisławowa: „Szanowna Redakcjo! Otrzymałimy dzisiaj list od p. Leona Bilińskiego, w którym tenże donosi, że zerzeka się zupełnie kandydatury z miast Stanisławowa i Tysmienicy, którą to roznagacie miszkańcy Stanisławowa przyjęli do wiadomości z nieklamną radością.“

Bohorodczany d. 23. maja. (Korespondencja Gaz. Nar.). Wobec doniesień nadchodzących ze wszystkich stron o mniej lub więcej ożywionym ruchu wyborczym, nie należy pomijać powiatu Bohorodczanńskiego, który—choć zakątek Pokucia klinem wsunięty w podnóże Karpat—jest niemniej widownią ruchu niespoplitego.

Jak wszędzie, ukonstytuował się i u nas powiatowy komitet wyborczy, obszerniejszy z nieograniczoną ilością członków, i ściślejjszy z 11. członków, a przewodniczącym w obwywu wybrano jednogłośnie naszego wielce szan. prezesa Rady pow. p. Józefa Szelińskiego, który jedził także na zjazd delegatów dnia 10. i 11. b. m. odbyty we Lwowie.

Tak komitet miejscowy, jakoteż komitet okręgowy uchwalił jednogłośnie popierać kandydaturę powszechnie szan. prezesa Nadwórniańskiego Rady pow. gr. kat. prob. i dziek. i posła na sejm kraj. ks. Kornela Mandyczewskiego. W ślad ze tem i komitet centralny zatwierdził już rzeczoną kandydaturę, która z wyjątkiem pewnej partij moskalofilskiej, której Rosja wiecznie pachnie i która

wolałaby mieć Dobrzańskoho swym delegatem, bardzo sympatycznie przyjętą została.

Dotychczasowy poseł z naszego okręgu wyborczego Julian książ Puzyna oświadczył, że tą razą o godność posła nie będzie się ubiegać.

Czortków d. 25. maja. (Kor. Gaz. Nar.) Ruch wyborczy w całym powiecie tutejszym nadzwyczajnie się rozwinął, a gdy prawyborcy zupełnie są ukonczone i dość niepomyślnie wypadły, przeto już teraz twierdzić można, że wybór dotychczasowego posła, p. M. Wolańskiego z trudnością przeprowadzonym zostanie. W ostatnich dniach różne kandydatury ruskie, o których dotychczas nikt nie myślał — jak grzyby po deszczu wyrosły. Oprócz kandydata komitetu ruskiego, ks. Hałuszczyńskiego ze Zwiniacza, o którego wyborze mowy być nie może, wymieniają także ks. dziekana Borysikiewicza ze Zarwanicy, który dla swej zaćności charakteru silne ma poparcie, ale przez wzgląd na wiek podeszły, nie chce wcale kandydować; dalej p. Józefa Kulczyckiego, kierownika sądu powiatowego w Budzanowie, który ze względów służbowych, mandatu by nie przyjął, a w końcu włóścianina Petra Tylnego z Jagielnicy starej, który ma wielką wziętość w włóscian powiatu czortkowskiego. Ten ostatni ponoś będzie najmniejbezpieczniejszym rywalem kandydata polskiego.

Pomimo tylu kontrkandydatów mamy otuchę, że dotychczasowy poseł p. M. Wolański przy nadchodzących wyborach poważną większość uzyska.

Od p. Sygurda Wiśniowskiego otrzymaliśmy następujące pismo:

Kołomyja, dnia 23. maja 1885. Szanowna Redakcjo! Na podstawie §. 19. ustawy prasowej upraszam o umieszczenie następującego sprostowania kołomyjskiej korespondencji, ogłoszonej w dzisiejszej *Gazecie Narodowej*. Autor jej mylnie donosi, jakoby amigował za jakimkolwiek kandydatem do Rady państwa, bo od czasu zjazdu delegatów komitetu centralnego we Lwowie usunąłem się od wszelkiej agitacyi na tem polu, ograniczając się na organizowaniu niezawisłych wyborców do jednolitego działania przy późniejszych wyborach rady gminnej. Równie mylną jest insynuacja, jakoby stał po za dziecinnie niedoręcznem rozlepianiem plakatów, których autorów i pochodzenia nie znam.“

Dalszą część listu p. Wiśniowskiego, traktującą o wyższości rasy anglosaskiej nad kołomyjską i pouczającą naszego korespondenta, o czem powinien pisać, a więc ze sprostowaniem faktów nie mającą nic wspólnego, opuszczamy, wyrażając żal, iż p. W. nie odparł najwłaśniejszego zarzutu, mianowicie, że jest zwolennikiem Blocha.

Kołomyja d. 26. maja. (Koresp. G. N.) Dzisiejsze plakaty Blochistów ogłaszają i obwiniają Wydział krajowy i komitet centralny o przekupstwo. Sygurd Wiśniowski uwija się po rynku, a żydzi Blochisci tłumnie biegają za nim, jak za mesyaszem i krzyczą wiaty. Za jakiego wybrki zamknięto do policyi dwóch żydów, w skutek czego p. Wiśniowski pojechał natychmiast do starostwa i burmistrza, by ich uwolnił. Żydzi powiedzieli, że spokojnych dwóch „Bürgerów“ zamknięto, a to byli dwaj smarkacze. Inteligencja za dr. Bykiem. Dziś o godz. 5. odbędzie się przedstawienie kandydata wyborem w sali kasyna. Wyborców zapraszał zastępca burmistrza p. Asłań plakatami. Komitet zaś drukowanemi listami.

Otrzymałimy następujący telegram: Kołomyja d. 26. maja. Wraz z komitetem miejskim i przewodniczącym tegoż, przyjmowała na dworcu dr. Byka także deputacja ze Sniatyna. Przed hotelem, w którym stanął kandydat narodowy, ruch niustanny. Dr. Byk dziękował licznie zgromadzonej ludności z balkonu hotelowego za życzliwe i serdeczne przyjęcie.

Otrzymałimy z Kołomyi następująca pesze:

Mowa kandydaeka dr. Byka w p. p. monej sali najsympatyczniejsze wywarła wrażenie, nawet między Blochistami. Kandydat omówił wszystkie ważniejsze sprawy; wśród hucznych a przeciągłych oklasków poruszył politykę delegacyjną, sprawę podniesienia przemysłu i dobrobytu krajowego, ochronę rolnictwa, system podatkowy, sprawy kolejowe, reformę procedury cywilnej, ustawy karnej i ordynacyi adwokackiej, a najobszerniej kwestję żydowską, wyluszczaając program postępowy i kierunek asymilacyjny; wzywał swoich współwyznawców do rzetelnego wykonania obowiązków obywatelskich, którą to drogą najskuteczniej i najprędzej do szczerego równoprawnienia społecznego i prawnego dojść muszą. Na liczne interpelacje najrozmaitszych przedmiotów, między temi co do kwestij socjalnej i sprawy ruskiej, kandydat odpowiedział wyczerpująco i nader trafnie, tak że odpowiedziami zyskał większą jeszcze sympatję i zebrał najhucowniejsze oklaski. Delegat centralnego komitetu p. Jan Dobrzański wezwał gorącemi słowy do karności narodowej. Wrażenie porównające. Zgromadzenie przyjęło wśród niustannych oklasków kandydaturę dr. Byka i zawotaowało podziękowanie delegatowi. Tłumy liczne odprowadziły kandydata do hotelu. Druga liczna deputacja ze Sniatyna przybyła na powitanie. Stowarzyszenie rękodzielników izraelskich wręczyło kandydatowi dyplom na honorowego członka.

Kołomyja d. 26. maja. (Koresp. Gaz. Narod.) Agitacja wyboreza nigdzie, zaprawdę, nie jest tak ożywioną, jak u nas. Krzątają się Wiśniowczyk, nie przebijając w środkach, byleby tylko kandydaturę dr. Blocha zapewnić powodzenie. Głos opinii publicznej, nawoływanie prasy, a co główna, zalecenie komitetu centralnego — żadnego dla nich znaczenia nie mają i odszczepienie ci z przewódcą swym na czele, prosba i groźba narzucają nam floridorofskię rabina.

Dziś właśnie jako w dzień przyjazdu do nas dr. Emilia Byka — rozlepiano i rozdano plakaty treści tak niegodnej i podłej, że powtarzać je drukiem byłoby ubliżeniem dla prasy. Bo czegoż tam nie ma? Nędzny dowcip, błąd, fałsz, w ogóle zaś mieszanaina słów bez ładu i sensu. Prawdziwy ten bigos hultajski z przyprawą amerykańską to potrawa tak niesmaczna, że ci sami, co go przygotowali, z niestrawności zachorować muszą. Między innemi ugryzłami słów, czytamy w plakacie „wybieracie zażutzonego około dobra ogółu rodaka naszego dr. Józefa Samuela Blocha!“

Zda czystej krwi Niemca, hegemonistę nazywać rodakiem zażutżonym — to bezcelność, to hazard kłamstwa — jakiego tylko przedajni i wrodoni dopuścić się mogą. Czy Wiśniowczyk sądzi, że gra pustych słów potrafią obalamować lub zeskredytować ludzi czynu i woli? Mylą się







Wydawca: Dr. Kazimierz Krasicki.      Odpowiedzialny redaktor: Platon Kostecki.      Z drukarni „Gazety Narodowej“.